

OSTGÖTSK FOLKMUSIK ARKIVERAS ETT 80-TAL SPELMÄN PÅ BAND

Ett 80-tal av våra östgötaspelman är just nu sysselsatta med att på band spela in sina gamla geniuna låtar, och i går spelade ett 20-tal spelmän in sina saker vid en stor spelmansträff på Standard hotell i Norrköping under stor tillslutning och gammalt gott spelmannshumör.

De befinner sig från vänster riksspelmännen Bengt Carlsson och Sven Hardal samt 72-åriga veteranen Gustaf Törnfeldt från Söderköping i full aktion.

Det är ingenting mindre än en kulturgenring. Det finns fortfarande mycket kvar av den gamla folkmusiken i Östergötland, men en vacker dag försvinner spelmännen och med dem de gamla låtarna. Därför är det något betydelsefullt som Östergötlands spelmanförbund med hjälp av ett anslag ur framtidens byggmästare Bertil Gustafssons fond för bemyndigade forskning åtagit sig att utföra. Intresset bland medlemmarna är mycket stort och alla vill dra nytta till stacken.

— Det är förvånansvärt hur mycket som fortfarande lever kvar av den gamla folkmusiken, säger förbundsordföranden, folkskollärare Sven Hardal, och spelledaren, tryckaren Bengt Carlsson. Men vi är väl medvetna om att det är hög tid att ta vara på detta kulturarv och vi har valt att göra det genom att spela in låtarna per band för att senare arkivera banden. Det är inte bara folksånger vi vill åt utan även östgötavisor och gamla östgötahistorier. Är det någon, som har sådana på lager, är vi mycket intresserade av saken.

— Vårt förbund är 29 år gammalt, och nästa år skall vi fira vårt 30-årsjubileum. Det kommer inte att gå alldeles obemärkt förbi. Vi har sålunda tänkt oss en uppställning för Zornmärket, något som inte skett på åtskilliga år. Vi har för närvarande något över 100 medlemmar och vi har ingenting emot att få flera, om det någonstans i länet finns spel-

män, som ännu inte är anslutna. Det spelades hela dagen lång i W 6-salen i går och ingen tröttnade. Inte heller de fruor, som följt sina män till spelmansträffen. "Sådant tröttnar man aldrig på", sa ett par av fruorna. Det är nu inte bara herrar, som ägnar sig åt det gamla fina spelmansyrket, det finns också en och annan kvinna. Och nestorn i Östergötland är Vilma Lenning från Ringarum. Hon står i särklass bland de kvinnliga spelmännen och hon har fått det i arv, eftersom hennes far var en känd spelman. Hon hade tyvärr inte tillfälle att vara med i går, men hennes låtar kommer förstas också på band. En à två låtar per man skall man spela in och man kan i varje fall räkna med att det skall arkiveras ett 120-tal östgötska folksånger.

FOLKET Lördagen den 5 januari 1957

Gustaf Wetter med felan i hand tecknar upp "Kättrinä i Klövhillas" visor. Hennes son, fil. mag. Olof Söderberg som också är hemma på gebitet, sekunderar

'Kättrinä i Klövhillan' presenterar ny vallåt

Fäbodlivet i Sörmland för så där en 200—250 år sedan var inte utan vallåtar och andra toner. Men det är svårt att numera återge prov på den sortens folkmusik från landskapet. Det finns inga upptecknade melodier. Efterforskningar har gjorts och görs alltfjänt, men utan resultat. Männe "Kättrinä i Klövhillan" nu presenterat en?

Kanske det här är ett fragment av en gammal sörmländsk vallåt:

Gå vall, gå vall,
min lilla grå kalv
Jag skall sälja bort den
köpa kjortel igen.
Då blir jag grann,
då får jag man
och då får jag heta
faster Lisen.

Var det möjligen någon sörmländsk fäbodjanta som nynnade låten under fäbodtjänsten?

— Otroligt är det inte, säger spelmanen och låtupptecknaren folkskollärare Gustaf Wetter, Katrineholm. Han upptecknade häromdagen flera visor, som "Kättrinä i Klövhillan" bevarat i minnet sedan unga år och gjorde stora öron när det här lilla vallåtsliknande fragmentet tonades.

— Man kan naturligtvis inte påstå det med bestämdhet, men det skulle vara intressant att kunna forska vidare i visans härkomst. säger hr Wetter. "Kättri-

nä" hörde den första gången vid knappt två års ålder, i december 1889. Johanna i Väla, en faster till "Kättrinäs" mamma sjöng den när hon tjänstgjorde som barnvakt för "Kättrinä". Det var den första visan hon lärde sig. Jo-

hanna i Väla var född 1836 och det är troligt att också hon lärde sig visan i mycket unga år.

"Kättrinä i Klövhillan" har rika källor att ösa ur, både när det gäller visor, låtar och historieberättande. Hon drar dem måsterligt med det riktiga sörmlandsmålet och att som nu bevaras åt eftervärlden är tacknämligt och värdefullt.

Gustaf Wetter har under de senare åren tecknat ned åtskilliga visor på olika håll i Sörmland.

— Jag kan knappast erinra mig hur mycket jag tecknat, men hela samlingen är en värdefull provkarta på sörmländsk folkmusik, säger hr Wetter.